

Камбаров Адхам Мелибоевич

«Старший преподаватель кафедры узбекского языка,
педагогика и физическая культура,
Андижанский институт сельского хозяйства и агротехнологий

РАЗРАБОТКА ЗАНЯТИЙ В ВУЗАХ, ГДЕ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК НЕ ЯВЛЯЕТСЯ НАЦИОНАЛЬНЫМ ЯЗЫКОМ

Аннотация: В данной статье речь идет о развитии преподавания английского языка как второго иностранного в высших учебных заведениях, совместном применении уровня знаний и коммуникативных способностей специалистов, использовании современных педагогических технологий.

Ключевые слова: педагогические технологии, реформы, концепция, проект, коммуникативная компетентность.

Qambarov Adham Meliboyevich

"Senior teacher of the department of Uzbek language,
pedagogy and physical culture,
Institute of Andijan agriculture and agrotechnologies

DEVELOPMENT OF LESSONS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS WHERE ENGLISH IS NOT THE NATIONAL LANGUAGE

Annotation. This article is about the development of teaching English as a second foreign language in higher education institutions, the joint application of the knowledge level and communicative abilities of specialists, and the use of modern pedagogical technologies.

Key words: pedagogical technologies, reforms, concept, project, communicative competence.

Qambarov Adham Meliboyevich

Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti,
“O‘zbek tili, pedagogika va jismoniy madaniyat
kafedrasi katta o‘qituvchisi,

INGLIZ TILI MILLIY TIL BO'LMAGAN OLIY TA'LIM MUASSALARIDA DARS MASHG'ULOTLARINI RIVOJLANTIRISH

Annotatsiya: Ushbu maqolada respublika miqyosida ikkinchi horijiy til sifatida Oliy ta'lim muassalarida ingliz tilini o'qitishni rivojlantirish, mutahassislarning bilim darajasi va kommunikativ qobiliyatlarini birgalikda qo'llash hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish yoritilgan.

Kalit suzlar: pedagogik texnologiyalar, reformalar, konsepsiya, proekt, kommunikativ kompetensiya.

O'zbekistonning XXI asr boshlariga xos bo'lgan ta'lim va madaniyat sohalaridagi o'zgarishlariga davlatimizning jahon ta'lim makoniga kirib borishi, siyosat, iqtisodiyot, barcha sohalarda xalqaro aloqalarning mustahkamlanishi sabab bo'lmoqda.

Zamonaviy dunyo fuqaro va professional shaxsning shakllanishi uning mustaqilligi, raqobatbardoshligi, harakatchanligi, ijodkorligini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bu uning bir yoki bir nechta tillarni bilishini nazarda tutadi.

Ayniqsa, butun mamlakat bo'ylab jahon standartlari darajasida sifatli ta'lim xizmatlarini taqdim etish alohida muhim yo'nalish bo'lib, bu eng keng tarqalgan til sifatida ingliz yoki rus tilini bilmasdan turib mumkin emas.

Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 11-avgustdagi "Ta'lim muassasalarida chet tillarni o'qitish sifatini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 610-sonli qarorida so'nggi yillarda mamlakatimizda xorijiy tillarni o'qitish sifatini oshirish bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilayotgani ta'kidlangan. Bu ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlari va xalqaro standartlar talablariga javob beradigan oliy ta'lim tizimidir. Bugungi kunda zamonaviy mehnat bozori talablariga javob beradigan ingliz tilini yuqori sifatli o'qitishga erishish milliy ustuvor vazifalardan biridir.

Ingliz tilini o'qitish va o'rganishni (talabalar tomonidan) takomillashtirish zamonaviy dunyoda turli xil pedagogik texnologiyalar yordamida amalga

oshirilmoqda, ammo ulardan eng to'g'ri va samaralisini tanlash (aniqlash) masalasi hanuz hal etilmagan.

Chet tillarini o'qitishning zamonaviy kompetensiyaga asoslangan yondashuv talabalarda uchta asosiy kompetensiyani shakllantirishni o'z ichiga oladi: lingvistik, kommunikativ va madaniyatlararo.

Kelajakdagi mutaxassislar chet tilini professional yo'naltirilgan o'qitish bo'yicha quyidagi ko'nikmalarni o'rgangan holatda o'rganishlari kerak:

– turli funksional uslub va janrlarga hos, kasbiy faoliyatning turli jihatlariga oid adabiyotlarni o'qish;

- ilmiy ma'lumotnomalardan, internetdan kerakli ma'lumotlarni qidirish va topish, tezislari, monografiyalari, shuningdek, ilmiy va ilmiy-ommabop maqolalar materiallarini o'qib tanqidiy tushunish;

- turli xil ishbilarmonlik muloqotlarida og'zaki ma'lumot almashish, bitimlarni imzolash, shartnomalar tuzish;

- ham kasbiy, ham ilmiy xarakterdagi bayonotlarni tushunish, shuningdek, kommunikativ o'zaro ta'sir shartlariga mos keladigan nutq ko'nikmalariga ega bo'lish;

Hozirgi vaqtda ta'lim jarayonida ishtirokchilarining bevosita muloqotiga asoslangan kommunikativ ta'lim texnologiyasi yetakchi va istiqbolli texnologiya hisoblanadi.

Kommunikativ kompetensiyani shakllantirish shunday ta'lim va tarbiya tizimini yaratishni nazarda tutadi, uning doirasida axborotdan faoliyatga asoslangan, ijodiy faoliyat shakllariga to'liq o'tish amalga oshiriladi. Ko'p tarmoqli oliy o'quv yurtida chet tillarini o'qitishni jadallashtirish va optimallashtirishga ko'maklashish maqsadida muammoli ta'lim yoki amaliy misollar, muhokama usullari, sinf va darsdan tashqari mashg'ulotlarda turli texnik vositalardan foydalanish kabi zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanilmoqda. Shuningdek, zamonaviy pedagogikada chet tilini o'qitishning talabalarga yo'naltirilgan texnologiyalari juda samarali deb tan olingan. Kommunikativ va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim o'rtasida yaqin bog'liqlik mavjud, chunki u asosan shaxsga qaratilgan va o'quvchilarning

shaxsiy xususiyatlarini - fiziologik, intellektual, psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda qurilgan. Chet tilidagi nutqni o'zlashtirishning motivatsiya, izlanuvchanlik, tahlil qilish, diqqatni jamlash kabi tarkibiy qismlari mavjud, individual ravishda, shaxsiy darajada shakllanadi va takomillashtiriladi. Muloqot jarayoni o'quvchilar faoliyati konteksti, ularning tajribasi, dunyoqarashi, rejalari va maqsadlari, his-tuyg'ulari, ta'lim va darsdan tashqari qiziqish va mayllarni o'z ichiga oladi. O'quv jarayonini individuallashtirishning shaxsga yo'naltirilgan, insonparvarlik paradigmasi o'quvchilarni faollashtirishga qaratilgan bo'lib, ular uchun sharoit o'qituvchi tomonidan yaratilgan.

Binobarin, nolingvistik oliy o'quv yurtlari talabalariga ingliz tilini o'qitishni takomillashtirish uchun ta'lim texnologiyalarini tanlashda talabalar faolligini oshirish, chet tilini o'qitishni individuallashtirish va kasbiylashtirish mezonlariga asoslanishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Шпекторова Н.Ю., Ларькова Г.С. Концепция коммуникативной компетентности в социально-экономическом контексте 21 века // Секция 6. актуальные проблемы преподавания иностранных языков и культур в школе и вузе. conference.osu.ru С. 250-252.
2. Коряковцева Н.Ф. Современная методика изучающих русский язык как иностранный. – Москва, 2002.
3. “[Forming negation with the prefixes](#)” L.T.Toshhonov, H.T. G'ofurova. Вопросы науки и образования-2020, 32-36
4. “[Development of multy-language competence of university students](#)” L.T. Toshxonov - Академическая публицистика, 2019, 260-262
5. Qosimova K., Matjonov S., G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o'qitish metodikasi. –T.: Noshir, 2009..
6. G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Mamatova G., Boqiyeva H. Husnixat va uni o'qitish metodikasi. –T.: TDPU, 2009.

7. [“Ritorik argumentativ nutqning B.Rassel asarlarida ifodalanishi”](#) L.T. Toshxonov. Экономика и социум-2022, 408-412
8. [“Badiiy matnda inkorni ifodalashning lingvistik vositalari”](#). L.T. Toshxonov. Экономика и социум-2021, 275-278